

Beginselprogramma van de Katholieke Volkspartij

Algemeen Staatskundig Program van de Katholieke Volkspartij

I Wezen en doel van de K.V.P.

1. De Katholieke Volkspartij is een vereniging, welke open staat voor alle Nederlanders en ten doel heeft het algemeen welzijn in het Koninkrijk der Nederlanden door deelneming aan het staatkundig leven te bevorderen. Zij staat op de grondslag van de beginselen van de natuurlijke zedewet en de Goddelijke Openbaring, waarbij zij de uitspraken van het Kerkelijk Leergezag aanvaardt.

II Beginselen

Wezen van de Staat

2. a. De Staat is de op het algemeen welzijn gerichte burgerlijke gemeenschap, waarin de mensen zich aaneensluiten om, met behulp van het noodzakelijke gezag en met behoud van eigen zelfstandigheid en verantwoordelijkheid, te streven naar hun alzijdige vervolmaking en de bereiking van hun persoonlijk levensdoel. De hiertoe noodzakelijke schepping en instandhouding van een rechtsorde, alsmede de evenwichtige bevordering van alle welzijn, vormen het doel van de staatsgemeenschap.
b. Wezenlijk voortvloeiend uit de sociale natuur van de mens, is de Staat een noodzakelijke maatschappij, die echter naar haar concrete bestaan mede afhankelijk is van de vrije wil haar leden.
c. In ontstaan en voortbestaan afhankelijk van de Schepper, moet ook de Staat tot het scheppingsdoel bijdragen en bijgevolg God erkennen en dienen, met name door in wetgeving en bestuur Gods wet tot opperste richtsnoer te nemen.

Staatstaak

3. De taak van de Staat is gelegen in het treffen van maatregelen, die voor de verwezenlijking van het doel der Staatsgemeenschap bevorderlijk zijn. Hierbij geldt als beginsel: dat de Overheid aanvullend dient op te treden ten aanzien van alle zaken, die door de burgers zelf en de door hen gevormde gemeenschappen kunnen worden verwezenlijkt, en zelf de zaken moet behartigen, die alleen door de Overheid tot stand kunnen worden gebracht.

Staatsgezag en regeringsvorm

4. a. In de noodzakelijkheid van geordende samenwerking in staatsverband ligt de natuurlijke grond voor de onmisbaarheid van het Staatsgezag. Dit vindt derhalve zijn grondslag in de ordening Gods en wordt bevestigd door het Apostelwoord, dat er geen gezag is, tenzij uit God. Het gezag dient te worden uitgeoefend ten bate van de gemeenschap.
b. Het recht om te bevelen is uit zichzelf aan geen enkele bepaalde regeringsvorm noodzakelijk gebonden. Slechts de feitelijke geschiktheid om het algemeen welzijn te verzorgen, is toetssteen voor de wenselijkheid van enige bepaalde vorm. Die geschiktheid hangt samen met de aard, de geschiedenis en de ontwikkeling van een volk.

Interne verhoudingen in de Staat

5. a. De Staat is verplicht de waardigheid van de menselijke persoon en haar rechten, daaronder begrepen het recht op eigendom, te beschermen en te bevorderen. Beperkingen in de uitoefening dezer rechten kunnen

door de Staat slechts worden opgelegd voor zoverre een persoonlijk belang zou moeten wijken voor een gemeenschapsbelang.

- b. De eerste en voornaamste natuurlijke gemeenschap is het gezin, dat zijn oorsprong vindt in het ene en onverbreekbare huwelijk. Deze gemeenschap, die met haar rechten en plichten aan de Staat voorafgaat, moet in haar grondslag en haar werkzaamheid door de Staat geëerbiedigd, beschermd en zo ruim mogelijk geholpen worden bij de vervulling van haar taak. Wel is de Staat bevoegd regelingen te treffen ten aanzien van de zuiver burgerlijke gevolgen van het huwelijk, alsook - voor wat betreft ongedoopten onderling - ten aanzien van het huwelijk zelf, mits deze regelingen het huwelijk niet in zijn wezenlijke elementen aantasten.
- c. De zelfstandigheid van de territoriale gemeenschappen, die de behartiging van het gemene welzijn binnen haar gebied nastreven, behoort te worden geëerbiedigd, behoudens toezicht van de Staat in het algemeen welzijn.
- d. Evenzo behoort aan functionele gemeenschappen, die de behartiging van het gemene welzijn in de verschillende sectoren van het maatschappelijk leven nastreven, de eigen zelfstandige werkzaamheid te worden gewaarborgd, behoudens toezicht van de Staat in het algemeen welzijn.
- e. De eigen aard, die een groep mensen bindt en als natie kenmerkt, moet de Staat eerbiedigen. De goede zeden en gewoonten, de taal en cultuur der volksgemeenschap behoort hij als nationale goederen te erkennen en voor zover nodig te behoeden. De Staat heeft deze taak gelijkelijk te vervullen ten aanzien van elk der naties, welke hij in zijn gebiedsdelen omvat.
- f. Bij vereniging van gescheiden liggende - zelfstandige of onzelfstandige - landen in één staatsverband, is zijn doel gelegen zowel in het algemeen welzijn van het geheel als in het welzijn van elk dier landen. De Staat heeft de groei der onzelfstandige landen naar zelfstandigheid te bevorderen.

Externe verhoudingen van de staat

6. Uitgaande van de natuurlijke saamhorigheid der staten, dient aan de wereldgemeenschap en de onderscheidene Staatsgemeenschappen een zodanige vorm en toerusting te worden gegeven, als zij zelve van node hebben om rechts- en welvaarts-gemeenschap te zijn, en als haar componenten, de afzonderlijke staten of statengroepen, behoeven voor de bereiking van hun eigen doeleinden, met erkenning dat óók de naastenliefde het verkeer der staten onderling dient te beheersen.

Kerk en staat

7. De Staat mag de Kerk, die een volmaakte, op haar terrein hoogste maatschappij is, niet belemmeren in liet nastreven van haar doeleinden, welke van hoger orde, immers van bovennatuurlijk karakter zijn. De Staat moet aan de Kerk rechtsbescherming verlenen en haar werkzaamheid bevorderen, mede omdat het welzijn der staatsgemeenschap krachtig bevorderd wordt door de godsdienstzin der burgers.

III Algemene Richtlijnen

A. Het Koninkrijk der Nederlanden

8. Het beginsel van orde en eenheid vindt in de Nederlandse Staat mede zijn uitdrukking in het nationale Koningschap. Een eeuwenoude traditie schonk Nederland een hechte verbondenheid tussen Koningshuis en volk. Als bijzondere waarborg voor de onafhankelijke, bovenpartijdige uitoefening van het staatsgezag, blijve het Huis van Oranje de erfelijke drager van het nationale Koningschap.

9. Het volk oefene zijn staatkundige medezeggenschap uit door middel van een in vrijheid gekozen volksvertegenwoordiging, wier taak het is mede te werken aan de wetgeving en contróle uit te oefenen op het bestuursbeleid. De ministeriële verantwoordelijkheid blijve onverzwakt gehandhaafd.

10. Binnen het ene Koninkrijk behartigen Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen hun eigen belangen zelfstandig. De verzorging van de gemeenschappelijke belangen worde op de grondslag van gelijkwaardigheid geregeld.

B Hoofdpijnen van het Staatsbeleid

Zedelijke grondslagen van ons volksbestaan

11. In de rechtsordering moeten de natuurrechtelijke grondslagen der samenleving geëerbiedigd en beschermd worden. De Staat wake tegen de ondermijning van het staatsgezag, hij erkenne de eigen gebondenheid aan de natuurlijke en positieve rechtsorde, hij eerbiedige de individuele rechten der burgers en drage zorg ervoor, dat deze niet door zijn organen worden aangetast.

12. Een onafhankelijke rechterlijke macht beoordele, op de grondslag der geldende wettelijke regelen, de handelingen en gedragingen der burgers.

13. Ter bescherming van de zedelijke grondslagen van ons volksbestaan is de Staat geroepen om binnen de grenzen van zijn taak de eerbied voor God en godsdienst te bevorderen, de vrije werkzaamheid der Kerkgenootschappen te waarborgen en de goede zeden in het maatschappelijke verkeer met alle gepaste middelen te bevorderen.

14. Openbare godsdienstoefening dient ook buiten gebouwen en besloten plaatsen te zijn toegestaan, tenzij er gevaar bestaat voor verstoring van de openbare orde.

15. Aan de Kerkgenootschappen dient door de Overheid hulp en bijstand te worden verleend, óók in financieel opzicht.

16. Uitgaande van de vrijheid van meningsuiting en van de vrijheid van vereniging en vergadering, dienen de maatschappij en haar leden te worden beschermd tegen misbruik van die vrijheid.

Nationale cultuur

17. Terzake van de opvoeding in haar geheel en in al haar vormen hebben de ouders en de Kerk onvervreembare rechten. Daarnaast heeft ook de Staat, krachtens het hem toekomende gezag tot bevordering van het algemeen welzijn, een eigen taak met betrekking tot de opvoeding der burgers. Bij de uitoefening van die taak is de Staat gehouden de rechten van de ouders en de Kerk te eerbiedigen.

18. Onderwijs is een wezenlijk deel der opvoeding. Derhalve behoort vrijheid te bestaan zowel wat de oprichting van scholen als de inrichting van het onderwijs betreft.

De Staat heeft de plicht het bijzonder onderwijs te bevorderen en te steunen, bij de wet eisen van deugdelijkheid daaraan te stellen voor zoverre het algemeen welzijn dit vordert, en aanvullenderwijze ook eigen scholen op te richten, indien het particulier initiatief onvoldoende in de bestaande behoeften voorziet.

Bij de in ons land historische gegroeide verhoudingen mag uit een oogpunt van verdelende rechtvaardigheid in beginsel geen verschil in behandeling worden gemaakt tussen het openbaar en het bijzonder onderwijs inzake de financiering van beide met behulp van de openbare geldmiddelen.

19. Zowel het bijzonder als het openbaar onderwijs behoort in al zijn geledingen dienstbaar te zijn aan de alzijdige ontwikkeling van de jonge mens en van diens toekomstige taak en positie.

20. De Staat dient de verschillende vormen van onderwijs ook toegankelijk te maken voor hen, die, zonder over de nodige financiële middelen te beschikken, daarvoor bijzondere geschiktheid hebben.

21. Op basis van de zelfstandigheid der levensrichtingen en van de erkenning van de rechten der ouders bevordert de Overheid, ook door de toekenning van subsidies, de jeugdbeweging en de vrije jeugdvorming. Deze dienen in het bijzonder gericht te zijn op karaktervorming, een gezond gezinsleven en versterking van het nationale en internationale besef.

22. De door de eeuwen heen gevormde nationale deugden en levensgewoonten, de eigen taal en cultuur vormen een grondslag voor de Nederlandse Staat en hebben aanspraak op de zorg en de belangstelling van de Overheid. Verscheidenheid naar sociale geleding en naar de eigen aard van de streek dient binnen het kader van het nationaal bewustzijn als een verrijking van het volksleven te worden beschouwd.

23. De Nederlandse cultuur behoort ook in haar wetenschappelijke en artistieke uitingen van overheidswege te worden gesteund en bevorderd. Het culturele leven in de gewesten wordt bevorderd met medewerking van deze gewesten zelve. Aan de culturele ontwikkeling van het platteland dient uit een oogpunt van gezond volksbestaan alle aandacht te worden geschonken.

24. Tot stand dient te komen een wettelijke regeling van de radio en het daarop van staatswege uit te oefenen toezicht op basis van de zelfstandigheid der omroepverenigingen zowel bij de opstelling als bij de uitvoering der programma's. De onderlinge samenwerking tussen de omroepverenigingen dient, op basis van vrijwilligheid, zoveel mogelijk bevorderd te worden.

Buitenlands beleid

25. Het buitenlands beleid moet erop gericht zijn, in internationaal verband aan Nederland de plaats te verzekeren, waarop het recht heeft, en door Nederland de taak te doen vervullen, waartoe het verplicht is. Dit sluit mede de bereidheid in, om - waar zulks onmisbaar blijkt - mede te werken aan inperking van zelfstandigheid en soevereiniteit door internationale samenwerking of supranationale binding.

26. Gestreefd dient te worden naar de opbouw, instandhouding en juiste functionering ener alle staten omspannende rechtsorde, terwijl in het huidige tijdsgewricht bijzondere aandacht moet worden gewijd aan:

- a) de Verenigde Naties en de met haar verbonden wereldorganisaties,
- b) de verschillende bindingen van regionaal karakter.

27. Krachtig wordt gestreefd het streven naar Europese, waar mogelijk Atlantische en in een verwijderde toekomst mondiale federale samenwerking ter collectieve verzorgen van belangen, die in de moderne verhoudingen noch door de Staten afzonderlijk, noch door hun samenwerking op regeringsniveau, voldoende behartiging kunnen vinden.

In de bepaling van de omvang en de inrichting van de te scheppen federaties wordt elk dogmatisme vermeden en de betekenis der in aanmerking komende Staten voor het te verzorgen belang als beslissende factor aanvaard.

28. Bijzondere aandacht wordt gewijd aan de bijdrage, welke Nederland op grond van zijn cultureel bezit, zijn technisch vermogen en praktische ervaring in staat en derhalve verplicht is te leveren voor de verdere ontwikkeling van gebieden, die daaraan in hun eigen belang en in dat van de wereld behoefte hebben.

Defensie

29. Tot handhaving en bescherming van de onafhankelijkheid van het Koninkrijk, alsmede tot medewerking aan collectieve rechtshandhaving wordt de krijgsmacht ingericht.

30. De krijgsmacht dient binnen de financiële en economische mogelijkheden naar geest en vorm zo doeltreffend mogelijk te worden opgebouwd.

31. Op het terrein van de defensie wordt de noodzaak van internationale of supranationale samenwerking erkend.

32. In het huidige tijdsgewricht is de defensie een primair staatsbelang, waarvoor belangrijke offers van de burgers kunnen en moeten worden gevraagd.

33. De Staat steunt de behartiging van de geestelijke en culturele verzorging van de militairen.

Sociaal-economische politiek

34. De materiële welvaart van de bevolking is mede zorg voor de Overheid. Zij bevordert, dat de welvaart zich zo gunstig mogelijk ontwikkelt en dat alle bevolkingsgroepen hierin deel hebben.

35. De zorg der Overheid moet gericht zijn op het scheppen van zodanige voorwaarden, dat de bevolking in staat is maatschappelijk nuttige arbeid te verrichten en daarmee een behoorlijk bestaan te verwerven.

36. Teneinde de arbeidsgelegenheid voor de steeds toenemende bevolking op peil te houden en de welvaart te verhogen, is een voortdurende uitbreiding der bedrijvigheid met name in de industrie dringend noodzakelijk. De aandacht der Overheid dient hierop gericht te zijn.

37. De economische bedrijvigheid dient als regel plaats te vinden in particuliere ondernemingen, waarbij aan het midden- en kleinbedrijf een redelijke plaats wordt toegekend. De vorm van het overheidsbedrijf wordt slechts gekozen, wanneer het particulier initiatief in het treffen van noodzakelijke voorzieningen tekort schiet of het algemeen belang dit om andere redenen duidelijk eist.

38. Bevordert moet worden, dat in de ondernemingen de arbeiders een passende mate van medezeggenschap verkrijgen.

39. De totstandkoming van de publiekrechtelijke bedrijfslichamen voor de verschillende delen van het bedrijfsleven wordt mede door de Overheid met kracht bevordert.

40. De loonvorming dient zoveel mogelijk aan de daarvoor geëigende maatschappelijke organen te worden overgelaten. Het prestatie-beginsel dient tot uiting te worden gebracht, met inachtneming evenwel van het in verhouding tot de maatschappelijke omstandigheden bepaalde behoefte-element, dat in het bijzonder door een kindertoeslag tot zijn recht kan komen. Gestreefd dient te worden naar sociale zekerheid voor de bevolking, mede door een stelsel van sociale verzekering, waarvan de uitvoering zoveel mogelijk wordt overgelaten aan organen van het bedrijfsleven.

41. Het private bezit, welks vernietiging een ramp zou wezen voor allen, die tot de samenleving behoren, worde met alle kracht beschermd. Mede hiertoe worde de beleving van de eigendom in christelijke geest bevordert en voorts met alle gerechtvaardigde middelen aangestuurd op een brede bezitsvorming.

42. Er worde een grondpolitiek gevoerd, waardoor een nuttig gebruik van het beperkte areaal zoveel mogelijk verzekerd wordt, onder erkenning van de rechten van de eigenaar en de maatschappelijke waarde van het zelfstandig klein- en middenbedrijf. Gezien de beperktheid van het areaal is een beheersing van pachtprizen noodzakelijk, waarbij aan de eigenaar in de pachtprizen een redelijk rendement wordt gelaten.

43. De Overheid voere een doelbewuste emigratie-politiek met volledige inschakeling van en steun aan particuliere instellingen, die op dit gebied werkzaam zijn. Bevordering der emigratie is plicht voor de Overheid, voor zover Nederland onvoldoende werkgelegenheid biedt voor de bevolking.

Financieel beleid

44. Gestreefd worde naar een monetair evenwicht in deze zin, dat een sluitende betalingsbalans wordt verkregen met behoud en verhoging van het welvaartspeil van het Nederlandse Volk. Hiertoe is noodzakelijk, dat een binnenlands kosten- en prijzenpeil en een niveau van wisselkoers worden bereikt, welke de Nederlandse volkshuishouding aansluiting geven aan de exportmarkten en dat een peil van algemene koopkracht en inkomens wordt verkregen, welke voor een hoog niveau van werkgelegenheid in het bedrijfsleven gunstig zijn. Regelingen in internationaal verband zullen nodig kunnen zijn om dit te verwezenlijken. Ook de begrotingspolitiek dient mede op deze doeleinden gericht te zijn.

45. Ter voorkoming van massale werkloosheid kan het noodzakelijk zijn, dat tegenover een teruggefallen koopkracht een compenserende politiek van geldverruiming door de Overheid wordt gevolgd, en dat bij een inflatie-ontwikkeling en storing van de betalingsbalans maatregelen tot vermindering van geldsomloop en credietomvang worden genomen.

46. Het overheidsbeleid alsmede het overheidsbeheer moet sober en zuinig zijn.

47. De begrotingspolitiek beoogt niet slechts de gewone uitgaven te dekken, doch omvatte de consequenties van het financieel verantwoorde sociaal-economische beleid.

48. De heffing van belastingen geschiede overeenkomstig de normen der verdelende rechtvaardigheid, waarbij met name met de gezinssamenstelling en de gezinslasten rekening moet worden gehouden.

49. Met nauwlettendheid worde de verhouding tussen directe en indirecte belastingen in het oog gehouden. In het bijzonder worde er tegen gewaakt, dat door een opvoeren van de indirecte belastingen de minder draagkrachtigen en de grote gezinnen onevenredig worden belast.

50. Belastingen mogen, anders dan in uiterste noodzaak, het vermogen niet aantasten en evenmin in de weg staan aan de kapitaalvorming, het particulier initiatief en de rendabiliteit van het bedrijfsleven. Zij moeten derhalve als regel uit het inkomen betaald kunnen worden.

Volksgezondheid

51. Op het gebied van de volksgezondheid is het de taak van de Overheid algemene richtlijnen te stellen, volgens welke een verantwoorde gezondheidszorg tot stand dient te komen.

52. Hierbij dient aan het particulier initiatief voorrang en een zo groot mogelijk vrijheid te worden gelaten.

53. Inrichtingen en werkzaamheden van de particuliere organisaties op dit terrein hebben aanspraak op een voor haar instandhouding en ontwikkeling voldoende subsidie uit de openbare kassen, mits zij voor het algemeen welzijn noodzakelijk zijn te achten en aan redelijke normen van deugdelijkheid voldoen.

54. De Overheid dient slechts dan eigen voorzieningen op het gebied der volksgezondheid te treffen, indien het particulier initiatief niet bij machte is de nodige voorzieningen tot stand te brengen of hierin tekort schiet.

Volkshuisvesting

55. Een goede huisvesting van de bevolking wordt als primair belang voor individu en gemeenschap erkend. De Overheid bevordert krachtadig de totstandkoming van een goede en voldoende woongegelegenheid, óók voor de grotere gezinnen. De mogelijkheden tot verwerving van een eigen woning dienen te worden verruimd.

56. Het beginsel van de zelfwerkzaamheid en subsidiariteit dient ook op het gebied van de volkshuisvesting te worden erkend. De woningbouw worde zoveel mogelijk overgelaten aan particuliere personen, instellingen en organisaties, waarbij de Overheid zodanige voorwaarden heeft te scheppen, dat particuliere woningbouw mogelijk is. Voorts dienen regelingen, welke door lagere publiekrechtelijke lichamen tot stand kunnen worden gebracht, aan deze te worden overgelaten.

57. Als beginsel wordt erkend, dat de huurprijzen van woningen een redelijk rendement aan de eigenaar moeten laten.